Dr. Reuss András

Nem akarunk magángyónást.

Megjelent: Lelkipásztor (65) 1990/1, 16-17. o.

Igaz, hogy akár Luther Kiskátéját, akár hitvallási iratainkat olvasva láthatjuk: a reformátorok nem akarták a magángyónást eltörölni. Legújabb konfirmációi kátéink, az ún. Groó-féle és az »Életjel« is említést tesznek a magángyónásról, mint a gyülekezeti gyónás mellett a gyónás másik lehetőségéről. Agendánk (a jelenlegi is, előző kiadása is) számol annak lehetőségével, hogy egyrészt a lelkipásztori beszélgetés gyónáshoz vezethet, másrészt nyitottságra és rugalmasságra hívja a beteget úrvacsoráztató lelkészt, amikor emlékezteti, a halállal szembenéző beteg talán mást is kíván, mint csak a gyülekezeti gyónásnak személyesebb hangú változatát.

Elvileg tehát van magángyónás az evangélikus egyházban. Gyakorlatilag azonban nincs. Minden lelkész megfogadja ugyan a lelkészi esküben, hogy a gyónási titkot megőrzi, de az emberek mégsem élnek a lehetőséggel. Éppen erre a helyzetre nézve mondom, hogy nincsen magángyónás az evangélikus egyházban, mert valójában nem is akarunk magángyónást. Nem elég ugyanis az elméleti lehetőség hangoztatása vagy a készség felajánlása. A Szentléleknek azt a munkáját, mellyel bűneink megvallására és megbánására késztet és felébreszti bennünk a bűnbocsánat utáni vágyat, mi emberek (lelkészek, igehirdetők, gyülekezeti munkatársak) nem végezhetjük el, de útjában állhatunk ennek a munkának külső akadályok gördítésével vagy el nem hárításával. Mivel ezek a külső akadályok kevéssé nyugtalanítanak, mivel megszüntetésükön nem fáradozunk, ezért állítom, hogy valójában nem is akarunk mi magángyónást az evangélikus egyházban.

Melyek ezek a külső akadályok?

1. Nincs gyónási titok, mert a lelkipásztori beszélgetésben vagy gyónásban hallottakat kiprédikáljuk, természetesen név nélkül és más helyen, tehát diszkréten, de mégis: kiprédikál-juk. Vizsgáljuk meg magunkat, mindig az igehirdetés tartalma teszi ezt szükségessé vagy inkább az a rejtett büszkeség nem hagy nyugodni, hogy bizalommal fordult hozzánk valaki? Meggyőződésem, hogy ez a kiprédikálás nem annyira bátorít

másokat a bizalomra, mint inkább elriaszt. Ki ne iszonyodna attól, hogy élete problémája, bűnének terhe egy lelkipásztor élményanyaga, egy igehirdetés illusztrációja legyen? Mégoly diszkréten elbeszélve is, egy élet-halál puszta eset lesz, melynek elbeszélése aligha adhat vissza valamit abból a megrendülésből, hogy a lelkész Isten szolgájaként, Krisztus követeként állt egy bűnössel az Atya előtt.

2. Nincs megfelelő hely. Le lehet ugyan ülni a lelkészi hivatal egy csendes zugában vagy a lelkészi dolgozószobában, de nem lehet kikapcsolni a telefont, a csengőt, a postást, a következő látogatót, az egyházfit, a papgyerekeket és a papnét. S még ha lehetne is, aligha lehet elkerülni, hogy tudomást szerezzenek a beszélgetésről, a látogatás tényéről. Nagy kár, hogy templomaink, sekrestyéink nem alkalmasak ilyen célra.

3. Nincs megfelelő alkalom. Ha valaki már eljutott odáig, hogy bánja bűnét és szívből vágyódik a bűnbocsánatra, s vágyódik nemcsak beszélgetésre, hanem személyes gyónásra is, - ha azután ez a valaki talál egy lelkészt, akiről el tudja képzelni, hogy előtte és vele tudna nyomasztó titkáról beszélni, - s ha azután ez a valaki rá is szánja magát és időt szakít, hogy felkeresse a lelkészt, - s ha ezután ez a valaki végül a lelkészt otthon találja, az készségesen fogadja és időt szán rá, - akkor is vajon nem kell-e még őneki, a gyónónak mentegetőznie, magyarázkodnia, érvelnie - és éppen a lelkész előtt! - hogy tulajdonképpen mit is akar? Vajon nem az evangélikus lelkész lenne jobban meglepődve? Nagy kár, hogy nincsenek olyan alkalmak, amikor ilyen akadályok leküzdése nélkül élhetnének az azt kívánók a személyes gyónás lehetőségével.

4. Nincs megfelelő rend. Ha a lelkipásztori beszélgetés végül minden akadályt leküzdve eljut a személyes gyónásig, mégis esetlen dadogás lehet - mindkét fél részéről - megfelelő rend nélkül. Nem akarom ezzel azt állítani, hogy minden lelkészi és gyülekezeti megnyilatkozásnak minden szavát püspöki döntéssel kell meghatározni (megkötni), hiszen szép és igaz szavak is lélekölőek lehetnek szív nélkül ismételgetve. Azért, hogy a lelkész megszólalása ne suta rögtönzés vagy véget érni nem akaró szófolyam legyen; azért, hogy egyértelmű legyen: a bűnvallás bűnvallás, a feloldozás pedig feloldozás volt, segítséget nyújthat egy rend. Ágendánk nem nyújt ilyen rendet. Luther rendje a Kiskátéban kevés. Az amerikai agendában, illetve énekeskönyvben (Lutheran Book of Worship, Minneapolis-Philadelphia 1978, 196-197) találtam ilyen rendet, lefordítottam és közreadom a fenti gondolatokkal együtt, segítségül és indításul:

A személyes bűnvallás és feloldozás rendje

1. A bűnbánó gyónását a gyónási titok kötelezettsége védi. A lelkésznek minden körülmények között tiszteletben kell tartania a gyónás bizalmas jellegét.

2. A lelkész üdvözli a gyónót. Miután a gyónó letérdel, a lelkész így szól:

L: *Akarsz-e bűnvallást tenni?*

Gy: *Akarok.*

A lelkész és a gyónó együtt mondják a zsoltárt.

Nyisd meg ajkamat, Uram, és dicséretedet hirdeti szám.
Hiszen a véresáldozatot nem kedveled,
és ha égőáldozatot adnék is, nem vennéd szívesen.
Isten előtt a töredelmes lélek a kedves áldozat.
A töredelmes és megtört szívet nem veted meg, Istenem!
Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem,
töröld el hűtlenségemet nagy irgalmaddal!
Teljesen mosd le rólam bűnömet, és vétkemtől tisztíts meg engem!
(Zsolt 51,17-19. 3-4)

L: *Eljöttél, Testvérem, hogy bűnvallást tégy Isten színe előtt. Jézus Krisztusban szabadságod van arra, hogy gyónjál előttem, az Ő egyházának pásztora előtt, hogy meggyónjad azokat a bűnöket, melyekről tudsz, és azokat, melyek terhelnek és nyomasztanak.*

Gy: *Gyónom Isten színe előtt, hogy sok bűnben vagyok vétkes. Különösen is gyónom előtted, hogy...*

3. A gyónó meggyónja azokat a bűnöket, melyekről tud, és melyek terhelik és nyomasztják őt.

Gy: *Mindezeket bánom és bűnbocsánatért imádkozom. Jobbulni igyekezem.*

4. A lelkész ekkor pásztori beszélgetést kezdhet a gyónóval, melyben int és vigasztal a Szentírás alapján. Majd együtt így folytatják:

Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem,
töröld el hűtlenségemet nagy irgalmaddal!
Tiszta szívet teremts benne, Istenem,
és az erős lelket újítsd meg bennem!
Ne dobj el orcád elől, szent lelkedet ne vedd el tőlem!
Vidámíts meg újra szabadításoddal, támogass, hogy lelkem készséges legyen.
(Zsolt 51,3, 12-14)

5. Lelkész feláll és szembefordul a gyónóval, vagy ülve marad és a gyónó felé fordul.

L: *Hiszed-e, hogy a bűnbocsánat igéje, melyet én mondok ki, magától Istentől jön?*

Gy: *Igen, hiszem.*

6. A lelkész mindkét kezét a gyónó fejére teszi.

L: *Isten irgalmas és megáld Téged. A mi Urunk, Jézus Krisztus parancsa szerint én, az Igének elhívott és rendelt szolgája, megbocsátom bűneidet az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.*

Gy: *Ámen.*

7. A gyónó csendben hálát ad vagy a lelkésszel együtt imádkozhat:

Irgalmas és kegyelmes az ÚR, türelme hosszú, szeretete nagy.
Nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk.
Mert amilyen magasan van az ég a föld fölött, olyan nagy szeretete az istenfélők iránt. Amilyen messze van napkelet napnyugtától, olyan messzire veti el vétkeinket.
Amilyen irgalmas az apa fiaihoz, olyan irgalmas az ÚR az istenfélőkhöz.
(Zsolt 103, 8-13)

Dicsőség az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek,
miképpen volt kezdetben, most és mindenkor,

és mindörökkön örökké. Ámen.

L: *Boldog, akinek hűtlensége megbocsáttatott, vétke eltöröltetett* (Zsolt 32,1). *Örülj az Úrban, és menj el békével.*

8. A gyónó feláll. Esetleg Pax.